

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Procesiniai terminai

Procesiniai terminai

Čekija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Apskritai civiliniame procese aktualūs terminai yra arba procesinės, arba materialinės teisės pobūdžio.

Procesiniai terminai yra dviejų rūšių: įstatyminiai ir teisminiai.

Įstatyminiai terminai yra nustatyti teisės aktais. Įstatyminio procesinio termino nesilaikymas visada turi kokių nors procesinių padarinių (pvz., prarandama galimybė sėkmingai atlikti tam tikrą užduotį, taikoma drausminė nuobauda). Įstatyminio termino nesilaikymas gali būti pateisinamas (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso (ček. *zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*) (Civilinio proceso kodeksas), su pakeitimais, 58 straipsnį), jeigu šalis arba jos teisinis atstovas terminą praleido dėl pateisinamos priežasties, dėl kurios jis negalėjo atlikti veiksmo, kurį turi teisę atlikti.

Pareiškimas turi būti pateiktas per 15 dienų nuo tos dienos, kurią išnyko kliūtis, ir tuo pačiu metu turi būti atliktas praleistas veiksmas. Šalies prašymu teismas gali suteikti pareiškimui sustabdomąjį poveikį, kad praleistas terminas būtų atstatytas.

Jeigu terminas veiksmui atlikti nėra tiesiogiai nustatytas teisės aktais, jį nustato teisėjų kolegijos pirmininkas (arba vienas posėdžiaujantis teisėjas). Teisėjų kolegijos pirmininkas (arba vienas posėdžiaujantis teisėjas) gali nustatyti terminą ne tik teisės aktuose numatytais atvejais, bet ir tais atvejais, kai to reikia siekiant užtikrinti veiksmingą ir sklandžią proceso eigą. Teismas, remdamasis aplinkybėmis, gali pratęsti teisminį terminą (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 55 straipsnį). Atstatyti praleisto termino neleidžiama.

Teismui nustatyti terminai, pavyzdžiui, terminai sprendimui priimti, yra ne procesiniai terminai, o administraciniai terminai.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Nepriklausomos Čekijos valstybės atkūrimo diena, Naujųjų metų diena: sausio 1 d.

Velykų pirmadienis: diena kinta, tačiau paprastai būna kovo mėn. pabaigoje arba balandžio mėn. pradžioje.

Darbo šventė: gegužės 1 d.

Pergalės diena: gegužės 8 d.

Slavų misionierių Kirilo ir Metodijaus diena: liepos 5 d.

Jano Huso sudeginimo diena: liepos 6 d.

Čekijos valstybingumo diena: rugsėjo 28 d.

Nepriklausomos Čekoslovakijos valstybės sukūrimo diena: spalio 28 d.

Kovos už laisvę ir demokratiją diena: lapkričio 17 d.

Kūčios: gruodžio 24 d.

Kalėdos: gruodžio 25 d.

Antra Kalėdų diena: gruodžio 26 d.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Įstatyminės terminų apskaičiavimo būdo nustatymo taisyklės išdėstytos Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 55–58 straipsniuose).

Dienomis skaičiuojamas terminas pradedamas skaičiuoti kitą dieną po to, kai įvyko termino pradžią lemiantis faktas.

Pusė mėnesio reiškia penkiolika dienų.

Savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojamas terminas baigiasi dieną, kurios pavadinimas ar skaičius sutampa su diena, kurią įvyko laikotarpio pradžią lėmęs įvykis. Jeigu paskutinis mėnuo tokios dienos neturi, terminas baigiasi paskutinę mėnesio dieną.

Jeigu paskutinė termino diena yra šeštadienis, sekmadienis arba valstybinė šventė, paskutinė termino diena yra kita darbo diena.

Valandomis skaičiuojami terminai baigiasi valandą, kurios skaičius sutampa su valanda, kurią įvyko termino pradžią lėmęs įvykis.

Laikoma, kad procesinio termino buvo laikomasi, jeigu veiksmas teisme atliekamas arba pareiškimas įstaigai, privalančiai jį pristatyti, t. y. dažniausiai pašto licencijos turėtoji, perduodamas paskutinę termino dieną.

Jeigu padaroma proceso pertrauka, procesinių terminų skaičiavimas taip pat sustabdomas (Civilinio proceso kodekso 111 straipsnio 1 dalis). Jeigu procesas atnaujinamas, terminai skaičiuojami toliau.

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Diena, kurią įvyko termino pradžią lėmęs įvykis, į termino skaičiavimą neįtraukiama. Tai netaikoma, kai terminas skaičiuojamas valandomis. Taigi, terminas paprastai pradedamas skaičiuoti kitą dieną po to, kai įvyko termino pradžią lėmęs įvykis (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 57 straipsnio 1 dalį).

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžiai arba ją pakeisti?

Ne.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Diena, kurią įvyko termino pradžią lėmęs įvykis, į termino skaičiavimą neįtraukiama. Tai netaikoma, kai terminas skaičiuojamas valandomis (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 57 straipsnio 1 dalį).

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamas kalendorinės ar darbo dienos?

Terminas skaičiuojamas kalendorinėmis dienomis.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Savaitėmis skaičiuojamų terminų Civilinio proceso kodekse (Įstatyme Nr. 99/1963, su pakeitimais) (pvz., 260 straipsnio 3 dalyje, 295 straipsnio 1 ir 2 dalyse) labai nedaug. Jie dažniau taikomi kaip teisminiai terminai teismų praktikoje.

Civilinio proceso kodekse numatyti šie mėnesiai skaičiuojami terminai: vienas mėnuo (pvz., 82 straipsnio 3 dalis, 336m straipsnio 2 dalis ir 338za straipsnio 2 dalis); du mėnesiai (pvz., 240 straipsnio 1 dalis ir 247 straipsnio 1 dalis); trys mėnesiai (pvz., 111 straipsnio 3 dalis, 233 straipsnio 1 dalis ir 234 straipsnio 1 dalis); ir šeši mėnesiai (pvz., 77a straipsnio 2 dalis ir 260g straipsnio 3 dalis).

Civilinio proceso kodekse numatyti du metais skaičiuojami terminai: vienu metų terminas (pvz., 111 straipsnio 3 dalis) ir trejų metų terminas (pvz., 99 straipsnio 3 dalis, 233 straipsnio 2 dalis ir 234 straipsnio 2 dalis).

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojami terminai baigiami skaičiuoti dieną, kurios skaičius sutampa su diena, kurią įvyko termino pradžią lėmęs įvykis, o jeigu mėnuo tokios dienos neturi, tada paskutinę mėnesio dieną (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 57 straipsnio 2 dalį).

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Taip (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 57 straipsnio 2 dalį).

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsiami? Kokiomis sąlygomis?

Įstatyminių procesinių terminų teismo nutartimi pakeisti negalima.

Teisminį procesinį terminą, priklausomai nuo aplinkybių, teismas gali pratęsti.

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Šalis gali apskusti pirmąją instanciją priimtą apylinkės teismo (ček. *okresní soud*) sprendimą arba apygardos teismo (*krajský soud*) sprendimą, jeigu teisės aktais tokia galimybė nėra panaikinta (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 201 straipsnį). Apeliacinis skundas per penkiolika dienų nuo rašytinio sprendimo paskelbimo turi būti pateikiamas teisme, kurio sprendimas skundžiamas. Į apeliacinio skundo pateikimo terminą neįskaičiuojama diena, kurią šaliai buvo įteiktas sprendimas. Siekiant, kad būtų laikomasi procesinio termino, pakanka apeliacinį skundą paskutinę termino dieną perduoti įstaigai, kuri privalo jį įteikti (visų pirma, pašto licencijos turėtojui, įkalinimo įstaigai, jeigu asmuo yra kalinamas arba sulaikytas, institucinio ar apsauginio ugdymo įstaigai, jeigu asmuo yra jos žinioje, ir kt.), arba teismui.

Jeigu yra paskelbta nutartis, kuria ištaisomas teismo sprendimas, terminas skaičiuojamas nuo nutarties, kuria ištaisomas teismo sprendimas, įsigaliojimo dienos (žr. Civilinio proceso kodekso 204 straipsnio 1 dalį).

Laikoma, kad apeliacinis skundas, pateiktas pasibaigus penkiolikos dienų terminui tik dėl to, kad apeliacinio skundo teikėjas vadovavosi netinkamais teismo nurodymais dėl apeliacinio skundo, yra pateiktas laiku. Jeigu sprendime nėra nurodymų dėl apeliacinio skundo, jo pateikimo termino ar teismo, kuriam jis turi būti pateikiamas, arba jeigu sprendime išdėstyti netinkami nurodymai, kuriuose teigiama, kad apeliacinis skundas yra neleistinas, apeliacinį skundą galima pateikti per tris mėnesius nuo sprendimo įteikimo.

Jeigu byloje išduotas mokėjimo įsakymas, norint sustabdyti to įsakymo įsigaliojimą, pakanka, kad atsakovas per 15 dienų nuo įsakymo įteikimo dienos įsakymą užprotestuotų jį priėmusiame teisme (žr. Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 1 dalį). Mokėjimo įsakymas panaikinamas jį užprotestuojant ir teismas skiria posėdį. Apeliacinio skundo galima apskusti tik nurodymą dėl procesinių išlaidų, tačiau tokiu skundu mokėjimo įsakymas, žinoma, nepanaikinamas.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Pagal Civilinio proceso kodeksą (Įstatymą Nr. 99/1963 su pakeitimais) dėl svarbių priežasčių galima teismo posėdį atidėti, jeigu bylos negalima apsvarstyti ir sprendimo priimti viename posėdyje (žr. Civilinio proceso kodekso 119 straipsnį). Svarbi posėdžio atidėjimo priežastis gali būti, pavyzdžiui, tai, kad viena iš proceso šalių nepateikė teismui savo pozicijos ir jai nedalyvaujant posėdžio vykdyti neįmanoma (Civilinio proceso kodekso 101 straipsnio 3 dalis), arba tai, kad viena iš šalių neturėjo pakankamai laiko pasirengti posėdžiui, nes jai teismo šaukimas nebuvo įteiktas likus pakankamai laiko iki posėdžio ar dėl kitų svarbių priežasčių.

Šalis gali prašyti teismo atidėti posėdį. Teismas dėl iš anksto pateikto šalies prašymo atidėti posėdį sprendžia įvertindamas nurodytas priežasties svarbą. Jeigu teismas nepatenkina šalies prašymo, šalis turi atvykti į posėdį.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksmą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Toks atvejis Čekijos Respublikos įstatymuose konkrečiai nereguliuojamas.

Jeigu procesas susijęs su tarptautiniu elementu ir vykstant procesui dokumentas turi būti įteiktas užsienyje esančiai šaliai, taikomos *lex fori* procesinės taisyklės, t. y. teismo, kurio jurisdikcijai priklauso byla, procesinės taisyklės.

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Kiekvienas procesinio termino nesilaikymas turi procesinių padarinių.

Jeigu Civilinio proceso kodekse (Įstatyme Nr. 99/1963 su pakeitimais) nustatytas tam tikras terminas veiksmui atlikti (pvz., apeliaciniam skundui ar specialiajam skundui pateikti), neatlikus veiksmo per nurodytą terminą prarandama galimybė jį sėkmingai atlikti. Praleistą terminą galima atstatyti, jeigu šalis arba jos atstovas terminą praleido dėl pateisinamos priežasties (pvz., staigos ligos, sužalojimo ar kt.) ir todėl negalėjo atlikti veiksmo, kurį turi teisę atlikti (žr. Civilinio proceso kodekso 58 straipsnį), nebent Civilinio proceso kodekse panaikinta galimybė atstatyti konkretų praleistą terminą (pavyzdžiui, pagal Civilinio proceso kodekso 235 straipsnio 1 dalį atstatyti praleisto termino negalima, kai teikiamas prašymas atnaujinti procesą arba prašymas dėl panaikinimo). Jeigu nustatytas terminas tam tikrai prievolei įvykdyti, už termino praleidimą taikoma tam tikra sankcija (pavyzdžiui, drausminė nuobauda).

Kiekvienas teisminio procesinio termino praleidimo atvejis teisės aktais susiejamas su tam tikrais padariniais. Teisminį terminą gali pratęsti teisėjų kolegijos pirmininkas (arba vienas posėdžiaujantis teisėjas). Atstatyti praleisto teisminio termino neleidžiama.

Neužprotestuotas mokėjimo įsakymas turi galutinio, vykdytino sprendimo poveikį (žr. Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 1 dalį).

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisiu gynimo priemonėmis gali pasinaudoti jį praleidusios šalys?

Nedalyvavimas teismo posėdyje turi kitokius padarinius negu termino praleidimas. Jeigu šalis, gavusi tinkamą teismo šaukimą ir laiku nepateikusi prašymo dėl svarbios priežasties atidėti posėdį, neatvyksta į posėdį, teismas gali bylą apsvarstyti ir priimti sprendimą jai nedalyvaujant (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso, su pakeitimais, 101 straipsnio 3 dalį) ir, jeigu yra įvykdytos Civilinio proceso kodekso 153b straipsnyje išdėstytos sąlygos, jis gali priimti sprendimą už akių.

Jeigu atsakovas dėl pateisinamų priežasčių nedalyvauja pirmajame bylos posėdyje, kuriame priimtas sprendimas už akių, teismas atsakovo prašymu panaikina sprendimą ir skiria posėdį bylai nagrinėti. Šalis tokį prašymą gali pateikti iki už akių priimto sprendimo įsigaliojimo dienos (žr. Civilinio proceso kodekso 153b straipsnio 4 dalį).

Už akių priimtą sprendimą taip pat galima apskusti apeliacinio skundu dėl bylos esmės. Jeigu atsakovas ne tik pateikia prašymą panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą, bet ir jį apskundžia apeliacinio skundu, o prašymas panaikinti sprendimą patenkinamas vykdytina nutartimi, apeliacinis skundas paliekamas nenagrinėtas (Civilinio proceso kodekso 153b straipsnio 5 dalis).

Paskutinis naujinimas: 22/07/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.